

Çox-çox illər öncə, hələ musiqi məktəbinin şagirdi ikən Mədəniyyət Televiziyasının ekranında Bakının səhnələrindən birində bir pianoçu çıxış edirdi. Nə kim olduğu, nə də ifa etdiyi yadımdadır. Düşüncəmə həkk olunanlar ifaçının pianoda qarışıq, anlaşılmaz səslər çıxardığı, daha sonra nələrsə mızıldayaraq izlədiyi not vərəqlərini yerə səpməsi və pianonun "işləksiz" hissələrini tappıldatması idi. Mənə... hələ çox kiçik... və təhsilini klassik Avropa musiqi ənənələrində almış qızçığa görə gördüklərim (həm də duyduqlarım) bir qorxu filmindəki dəhşətli səhnə tək təsir etmişdi. Hələ notları yerə səpmək nə deməkdir?! (biz - o vaxtkı şagirdlər arasında, batil inanc vardı - not vərəqinin yerə düşməsi uğursuzluq əlaməti idi) O dərəcədə "şiddətli" idi ki gördüklərim, zəng edib piano müəllimimdən belə mədəd umar kimi sormuşdum bu nədir deyə...

...illər sonra Bakı Musiqi Akademiyasının divarları arasında bir ifadə xəyal kimi, ağızdan ağıza uçurdu - postmodern musiqi. Bu musiqi nümayəndələrinin adlarını duymağa başladığımız sırada bir isim vardı - Rəhilə Həsənova. Ha! O zaman tapmışdım illər öncə axtardığım cavabı. Uşaq gözlərimin gördüyü, körpə qucaqlarımın duyduğu o musiqinin postmodern sənət, müəllifinin də Rəhilə Həsənova olduğuna (nədən belə düşündüm, bilmirəm) sadələhvcə qərar verdim. Qərarımı verdim və untdum...

Həyətif...

...ta bu yaxınlarda, 10 avqust tarixində bəstəkarlıq məktəbimizin görkəmli siması - Rəhilə Həsənovanın ölüm xəbərini alana qədər. Bu xəbərle birgə nədənsə yuxarıda yazdığım qarmaqarıışıq hadisə düşdü yadıma. Ara bir tərəddüd də etdim: dinlədiyim o musiqi həqiqətənmə Rəhilə xanımın idi? Deyəsən yox...

Musiqiyə yanaşması da özünəməxsusdur Rəhilə xanımın. Həm yaradıcılığında, həm də yazdığı məqalələrdə hər zaman səsi önə çıxarır bəstəkar. Səsin bir fiziki varlıq kimi mövcudluğu, incəlikləri daha çox maraqlandırır, elmi işlərini də bu mövzulara həsr edir: "Prostranstvo zvuka" ("Səsin fəzası"), "Səs cisimlərinin dünyası" və s.

təşkil edir, simbolika ilə maraqlanırlar. Müsahibələrindən birində isə bu mövzuda özünü belə ifadə edir: "Mənim fantaziyam mənə imkan verir ki, qədim sivilizasiyalara baş vurum, orada olanları təsəvvürümdə canlandıırım. Dəqiq olmaya bilərəm, lakin mülahizə edərək onları hiss edə bilərəm."

mizdə baş tutan "Uzı zirvəy: "25 il Qarayevsiz", "II Müə Bakı Musiqi Günləri" kimi fəvallarda, ABŞ, Almaniy Fransa, Yaponiya və s. ölkələrdə əsərləri səslənmişdir.

10 noyabr 1951-ci il doğumlu Rəhilə Həsənova rəngli həyat yaşamışdır deyə bilərik. Tələbə ikən Xəyyam Mirzəzadə kimi önəmli bəstəkardan dərs almış və, əlbəttə, həyatının şanslı adlandırılacaq böyük bəstəkar, müəllim Qara Qarayevin sinfində təhsilini davam etmişdir. Qara müəllimin həyatında oynadığı roldan, önəmindən dolu-dolu danışır Rəhilə xanım verdiyi hər müsahibədə, ona kitablarından birini "Səs cisimlərinin dünyası"nı həsr edir, önsöz əvəzinə dünyasını dəyişmiş müəlliminə "saçlarına qar düşmüş payız

çığında" (ifadə R.Həsənovaya aiddir) təsirli və səmimi "Zamanları yarib keçən məktub" yazır. Məktubu oxuyarkən bu ağ bənizli, zil qara saçlı, ala gözlü xanımın görünüşü tək qeyri-adi düşüncəsini, fikirlərini anlayır, öz dünyasının olduğunu hiss edirsən.

Onun dünyasının bariz nümunəsi isə musiqisidir: ekstravaqand Üçüncü Simfoniya, "Dəniz", "Spring petals", "New baroque fugue and postlude" silsiləsi, "Cheshme", "Der-vish", "Alla meykhana" və s. Əsərlərinin adlarında olduğu kimi musiqisində ara-sıra milli intonasionlar özünün təbiri ilə desək bir qığılcım kimi aniden meydana olub yox olur. Bəlkə də

bunlar 2009-cu ildə ABŞ-a köçməklə tərk etdiyi vətəninə duyduğu özləmin işarələri, bəlkə də yad mədəniyyətin içində tamamilən həll olmaqdan qorxan genetik kodun üsyandır...

Yaradıcılığının bədii tərəfində isə daha çox mistika, ayin, ritual ideyaları üstünlük

özünəməxsusdur Rəhilə xanımın. Həm yaradıcılığında, həm də yazdığı məqalələrdə hər zaman səsi önə çıxarır bəstəkar. Səsin bir fiziki varlıq kimi mövcudluğu, incəlikləri daha çox maraqlandırır, elmi işlərini də bu mövzulara həsr edir: "Prostranstvo zvuka" ("Səsin fəzası"), "Səs cisimlərinin dünyası" və s.

Qeyd edim ki, R.Həsənova "Donne in musica", "Milleniuma requiem" kimi beynəlxalq festivallarda iştirak etmiş, ölkə-

Bu cür dəyərli bəstəkar elm adamının ölkəmizin t dudarından kənar olması birimizi düşündürməlidir. Təsəffü ki, bir çox səhəde oldu kimi, musiqi sahəsində də isadadlı, çalışqan, yüksək eneyaradıcı insanları dışlamaq ötkələşməyə davam edir Rəhilə xanımın nümunəsi l nün göstəricisidir. Dəyərli n siqişünasımız Leyla Abdul yevanın bu yaxınlarda payk dığı yazıda qeyd etdiyi ki... biz bir-birimizin fikirlərinə qatılmaya, yanaşma fərqliliyimizə görə bir-birimizi qəbul etməyə bilərik, lakin önəmli şəxsiyyətlərimizə dəyər verməyə və onlara sahib çıxmağa borcluyuq.

Bəstəkar 10 avqust 2024-cü il tarixində ABŞ-ın Baltimor şəhərində dünyasını dəyişib. Allah rəhmət eləsin...

Leyla Həmid Əhməd Xan